

Thành Phú Bá và Châu Văn Thọ

Kate là người ra đời vào triều đại Po Rome mà các bậc tu sĩ Chăm Bà La Môn (Po Basaih, Po Adhia) đưa ra để nhấn mạnh rõ ràng: *Kate tok dah ka Yang Ama*, ám chỉ Kate là người nhận tôn vinh Nam Thiên, tức là đức Shiva.

Ca-mbur tok dah ka Yang Ina

, tức là Nữ Thiên, ám chỉ cho Po Ina Nagar, phu nhân của Shiva.

Hàng năm, bà con Chăm Bà La Môn thường tổ chức Kate trên đền tháp và trong thôn làng của họ. Chính vì thế bà con Chăm Bani hay Islam không tổ chức lễ hội này nhân dịp Kate. Tức rằng một số trí thức Chăm tại Hoa Kỳ trong thời gian qua đã biến Kate thành ngày quốc tế Champa, có bài quốc ca, có một phút mặc niệm, có nghi lễ dâng vòng hoa chúc mừng trẻ em chào đời, v.v.

Một khi để nhấn mạnh Kate là ngày kỷ niệm anh hùng liệt sĩ Champa, một số trí thức cho rằng người Chăm nào không đến tham gia Kate là không trung thành với tổ quốc Champa. Chính đó là nguyên nhân gây ra sự phân rẽ và mất đoàn kết trong cộng đồng Chăm tại hải ngoại ít nhiều năm qua. Và vấn đề này lại tái diễn trong hội thảo về Champa II (1-9-2012) giữa Thành Phú Bá và Châu Văn Thọ khi bàn đến để nhấn mạnh di sản văn hóa Champa trong thế kỷ 21 này.

Trong ngày hội luân Champa, Ts. Po Dharma (người đi u hợp chương trình) đưa ra nhận định rằng Kate của dân tộc Chăm hôm nay được các hội đoàn tôn giáo đặc biệt ưu hình thức khác nhau như: Kate từ quê nhà, Kate-Ramawan từ Tp. HCM, Kate từ Sacramento (Hoa Kỳ) và Kate từ San Jose (Hoa Kỳ).

Ông Thành Phú Bá, đại biểu của hội luân là bậc bề lão người Chăm đã từng là thành viên trong ban tôn giáo Kate từ quê nhà, đưa ra ý kiến rằng:

“Kate mà bà con Chăm Bà La Môn đang tôn giáo hàng năm trên đỉnh tháp là tôn giáo Kate truyền thống của dân tộc Chăm. Kể từ đó, tất cả những Kate do bà con Chăm tôn giáo trong nước hay ngoài nước sau ngày tôn giáo này chỉ mang tính cách là hội nhóm chúc mừng mùa Kate, không tiêu biểu cho ý nghĩa của tôn giáo Kate”.

Ông Thành Phú Bá cũng cho biết thêm rằng Kate là tôn giáo tín ngưỡng của bà con Chăm Bà La Môn chỉ không phải là ngày tôn vinh bậc tiền nhân Champa. Phát biểu này đã được đa số đại biểu trong ngày hội luân tán thành.

Trao đổi với với đơn vị này, ông Châu Văn Thọ, thành viên của Ban Tôn Giáo Hội Luân và cũng là thành viên của Hội Bảo Văn Hóa Champa cho rằng Kate phải là ngày tôn vinh niềm các bậc tiền nhân Champa, có mặt phút mừng, có vòng hoa chúc mừng, có đài tôn vinh niềm anh hùng

liệt sĩ

Đứng trên phương diện pháp lý thì các nước có quy định hình thành ngày quốc lễ Champa để tưởng niệm anh hùng liệt sĩ, nhưng Châu Văn Thôn nên chọn một ngày khác nào đó, chứ không nên đưa nghi lễ này vào ngày tín ngưỡng Kate của bà con Chăm Bà La Môn. Trong bài tường trình của Hội Luật, Ts. Po Dharma đề nghị rằng các tổ chức hội đoàn Chăm thì hội ngộ nên chọn ngày Champa bỏ xóa bỏ trên bản đồ vào tháng 10 năm Nhâm Thìn (1832) để làm ngày Tưởng niệm Bác Tiến Nhân Champa. Đây là ngày lịch sử mang nhiều ý nghĩa hơn, giúp bà con Chăm được tham gia mà không e ngại vì màu sắc tôn giáo.

Phân tích danh sách thần linh Kate

Kate là một tộc nhóm tôn vinh Po Yang Ama (Nam Thôn), tộc là đứng Shiva. Ca-mbur là một tộc nhóm tôn vinh Po Yang Ina (Nữ Thôn), tộc là Po Ina Nagar (phu nhân của Shiva). Nhưng nhân dân Kate và Ca-mbur, Ông Kadhar cũng thờ cúng hát bài tôn vinh một số vị thần linh khác. Đây là danh sách 53 vị thần linh được ca tụng trong ngày Katê và Ca-mbur mà BBT Champaka.info xin đăng lại một lần nữa để bà con Chăm nắm vững và yêu quý lịch sử của Kate.

Đưa vào danh sách này, Châu Văn Thôn nên nêu ra ai là vua chúa hay anh hùng liệt sĩ Champa được tôn vinh trong ngày Kate? Có chăng ông Châu Văn Thôn đã nhầm lẫn giữa thần linh Champa và bác tiến nhân Champa để rồi Châu Văn Thôn tìm cách bào chữa cho sai lầm của

mình.

Là nhà báo văn hóa, Châu Văn Thôn nên đi tìm kiếm tinh thần của dân tộc trên quy mô riêng tư của phe nhóm.

Danh sách 53 vị thần linh được ca tụng trong ngày Kate

(Nguồn tài liệu: CAM 148 của Viện Viễn Đông Pháp)

1). Po Thun Girai Thun Cek – 2. Po Girai Bhaok – 3. Po Bia Binân – 4. Po Rome – 5. Po Sah – 6. Po Inâ Nagar – 7. Po Pan – 8. Po Klaong Kasat – 9. Cei Tathun – 10. Po Praok Thuer – 11. Praok Dhar – 12. Po Ginuer Matri – 13. Po Bia Nai Kuer – 14. Po Bia Patao Yang-in – 15. Po Tang – 16. Po Gihlau – 17. Po Biruw – 18. Po Riyak – 19. Po Li – 20. Po Phuatimâh – 21. Po Than – 22. Po Thai – 23. Po Tang Haok – 24. Ong War Palei – 25. Cei Sit – 26. Cei Praong – 27. Cei Dalim – 28. Cei Sak Bingu, 29. Po Haniim Pan – 30. Nai Mâh Ghang Tang Nagar – 31. Po Patao Binthuer – 32. Dam Mbaok – 33. Dam Mbung – 34. Dam Tiap Pabuei – 35. Dam Tiap Pabaiy – 36. Yang Brait Yang Bri – 37. Po Mangi – 38. Po Manguw – 39. Nai Carao Craoh Bhaok – 40. Kadit Tanaow – 41. Kadit Binai – 42. Bia Soy – 43. Bia Binân – 44. Bia Juk – 45. Nai Lileng Tabeng Mâh – 46. Nai Lileng Bingu Tapah – 47. Po Kathit – 48. Po Kabrah – 49. Po Klaong Halau – 50. Po Klaong Can – 51. Patao Tabai – 52. Bia Mahik – 53. Ong Pasa Muk Cakléng.